

393L0013

21.4.93

EUROOPAN YHTEISÖJEN VIRALLINEN LEHTI

N:o L 95/29

NEUVOSTON DIREKTIIVI 93/13/ETY,

annettu 5 päivänä huhtikuuta 1993,

kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista

EUROOPAN YHTEISÖJEN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 100 a artiklan,

ottaa huomioon komission ehdotuksen ⁽¹⁾,

yhteistyössä Euroopan parlamentin kanssa ⁽²⁾,

ottaa huomioon talous- ja sosiaalikomitean lausunnon ⁽³⁾,

sekä katsoo, että

on tärkeää toteuttaa toimenpiteitä sisämarkkinoiden luomiseksi asteittain 31 päivään joulukuuta 1992 mennessä; sisämarkkinat käsittävät alueen, jolla ei ole sisäisiä rajoja ja jolla tavaroiden, palvelujen ja pääomien vapaa liikkuvuus taataan,

jäsenvaltioiden tavaroiden myyjän tai palvelujen suorittajan ja kuluttajan tekemien sopimusten ehtoja koskevassa lainsäädännössä on monia eroja, mikä johtaa siihen, että kansalliset markkinat, joilla myydään tavaroita ja tarjotaan palveluja kuluttajille, eroavat toisistaan, ja myyjien ja palvelujen suorittajien keskuudessa voi ilmetä kilpailun vääristymiä, erityisesti pidettäessä tavaroita ja palveluja kaupan muissa jäsenvaltioissa,

erityisesti jäsenvaltioiden kuluttajasopimusten ehtoja koskevassa lainsäädännössä on huomattavia eroja,

jäsenvaltioiden velvollisuutena on varmistaa, että kuluttajien kanssa tehtyihin sopimuksiin ei sisälly kohtuuttomia ehtoja,

kuluttajat eivät yleensä tunne muiden kuin oman jäsenvaltion tavaroiden myyntiä ja palvelujen tarjontaa koskevia sopimuksia säänteleviä oikeussäännöksiä; tämä tietämyksen puute voi saada heidät luopumaan tavaroiden tai palvelujen ostoa koskevien suorien sopimusten teosta muissa jäsenvaltioissa,

sisämarkkinoiden luomisen helpottamiseksi ja kansalaisen suojaamiseksi kuluttajan ominaisuudessa hänen hankkiesaan tavaroita tai palveluja muiden jäsenvaltioiden lainsäädännön kuin hänen omansa sääntelemillä sopimuksilla, on välttämätöntä poistaa kohtuuttomat ehdot näistä sopimuksista,

tällä tavoin autetaan tavaroiden myyjiä ja palvelujen suorittajia tavaroiden myymisessä ja palvelujen suorittami-

nessä sekä heidän omassa maassaan että sisämarkkinoilla; tämä piristää kilpailua ja lisää siten yhteisön kansalaisten valinnan mahdollisuuksia kuluttajina,

kahdessa yhteisön kuluttajansuojaa ja kuluttajavalistusta koskevassa ohjelmassa ⁽⁴⁾ korostettiin kuluttajansuojan tärkeyttä kohtuuttomien sopimusehtojen suhteen; tämä suoja on varmistettava laeilla ja asetuksilla, jotka joko yhdenmukaistetaan yhteisön tasolla tai annetaan suoraan tällä tasolla,

näiden kahden tarkoitetun ohjelman kohdassa "kuluttajien taloudellisten etujen suojaaminen" ilmaistun periaatteen mukaisesti tavaroiden tai palvelujen hankkijoita on suojeltava myyjän tai palvelun suorittajan vallan väärinkäytöltä, erityisesti yksipuolisilta vakiosopimuksilta ja kohtuuttomalta olennaisten oikeuksien poisjättämiseltä sopimuksista,

tehokkaampi kuluttajansuoja voidaan saavuttaa ottamalla käyttöön yhdenmukaiset kohtuuttomia ehtoja koskevat säännöt; näitä sääntöjä on sovellettava kaikkiin elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisiin sopimuksiin; tämän vuoksi tämän direktiivin ulkopuolelle jätetään erityisesti työsopimukset, perintöoikeuksia koskevat sopimukset, perhelainsäädännön oikeuksia koskevat sopimukset sekä yhtiöiden perustamista ja yhtiöjärjestyksestä koskevat sopimukset,

kuluttajan on saatava sama suoja niin suullisesti kuin kirjallisesti tehtyjen sopimusten osalta, ja jälkimmäisessä tapauksessa riippumatta siitä, sisältyvätkö sopimusehdot yhteen vai useampaan asiakirjaan,

kansallisten lainsäädäntöjen nykytilassa voidaan suunnitella kuitenkin ainoastaan osittaista yhdenmukaistamista; tämä direktiivi kattaa erityisesti ainoastaan ne sopimusehdot, joista ei ole neuvoteltu erikseen; on tarpeen jättää jäsenvaltioille mahdollisuus perustamissopimusta asianmukaisesti noudattaen varmistaa kuluttajalle suojelun korkeampi taso tämän direktiivin säännöksiä tiukemmilla kansallisilla säännöksillä,

jäsenvaltioiden lakien ja asetusten, joissa suoraan tai välillisesti vahvistetaan kuluttajasopimusten ehdot, osalta oletetaan, että ne eivät sisällä kohtuuttomia ehtoja; tämän vuoksi ei ole tarpeen saattaa tämän direktiivin säännöksiä koskemaan ehtoja, joissa heijastuvat pakolliset lait tai asetukset, tai niiden kansainvälisten sopimusten, joissa jäsenvaltiot ja yhteisö ovat osallisina, periaatteet tai

⁽¹⁾ EYVL N:o C 73, 24.3.1992, s. 7

⁽²⁾ EYVL N:o C 326, 16.12.1991, s. 108
EYVL N:o C 21, 25.1.1993

⁽³⁾ EYVL N:o C 159, 17.6.1991, s. 34

⁽⁴⁾ EYVL N:o C 92, 25.4.1975, s. 1
EYVL N:o C 133, 3.6.1981, s. 1

määräykset; tässä suhteessa 1 artiklan 2 kohdan ilmaisu "pakolliset lait ja asetukset" kattaa myös ne säännöt, joita lain mukaan sovelletaan sopimuspuolten välillä silloin, kun muusta järjestelystä ei ole sovittu,

jäsenvaltioiden on kuitenkin valvottava, että kohtuuttomia ehtoja ei esiinny, erityisesti koska tämän direktiivin säännöksiä sovelletaan myös julkisluonteiseen elinkeinotoimintaan,

on tarpeen vahvistaa yleisellä tasolla sopimusehtojen kohtuuttomuuden arviointia koskevat perusteet,

vahvistettujen yleisten perusteiden mukaisesti suoritettua ehtojen kohtuuttoman luonteen arviointia, erityisesti julkisluonteisessa elinkeinotoiminnassa, jossa tarjotaan yhteisiä palveluja ottaen huomioon käyttäjien yhteisvastuu, on tarpeen täydentää mukana olevien erilaisten etujen yleisellä arvioinnilla; tähän kuuluu vilpittömän mielen vaatimus; arvioitaessa vilpittömää mieltä on kiinnitettävä erityistä huomiota osapuolten neuvotteluasemien vahvuuteen sekä siihen, onko kuluttajaa jollakin tavoin kannustettu suostumaan ehtoon ja onko tavarat ja palvelut myyty tai toimitettu kuluttajan tekemästä erityistilauksesta; vilpittömän mielen vaatimuksen voi täyttää elinkeinonharjoittaja, joka kohtelee oikeudenmukaisesti ja kohtuullisesti toista osapuolta, jonka lailliset edut hänen on otettava huomioon,

tämän direktiivin tarkoituksen mukaisesti sen liitteessä olevien ehtojen luettelolla voi olla ainoastaan ohjeellinen luonne, ja tämän direktiivin vähimmäisluonteen vuoksi jäsenvaltiot voivat joko laajentaa tai rajoittaa ehtojen soveltamisalaa lainsäädännöllään,

tavaroiden ja palvelujen luonteella on oltava vaikutusta sopimusehtojen kohtuuttomuuden arviointiin,

tämän direktiivin tarkoituksen mukaisesti kohtuuttoman luonteen arviointi ei saa kohdistua ehtoihin, jotka koskevat sopimuksen pääkohdetta tai tavaroiden ja palvelujen hinta-laatusuhdetta; sopimuksen pääkohde ja hinta-laatusuhde voidaan kuitenkin ottaa huomioon arvioitaessa muiden ehtojen kohtuutonta luonnetta; tästä seuraa muun muassa se, että vakuutus- ja vakuutusmaksujen riskiä tai vakuutuksenantajan vastuuta selvästi määrittelevät tai rajaavat ehdot eivät kuulu arviointiin, koska nämä rajoitukset otetaan huomioon kuluttajan maksaman vakuutusmaksun laskemisessa,

sopimukset on laadittava selvin ja ymmärrettävin ilmaisin; kuluttajalle on tosiasiallisesti annettava tilaisuus tutkia kaikki ehdot, ja epäselvässä tapauksessa on kuluttajalle suotuisimman tulkinnan oltava etusijalla,

jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, jotta vältettäisiin kohtuuttomien ehtojen esiintyminen elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisissä sopimuksissa; jos tällaisia ehtoja kuitenkin esiintyy sopimuksissa, ne eivät sido kuluttajaa, ja sopimus sitoo edelleen osapuolia samoin ehdoin, jos sopimus voi olla olemassa ilman kohtuuttomia ehtoja,

eräissä tapauksissa on olemassa vaara, että kuluttaja jää ilman tässä direktiivissä myönnettyä suojaa, jos sopimukseen sovelletaan kolmannen maan oikeutta; tämän vuoksi tähän direktiiviin olisi otettava säännöksiä tämän vaaran välttämiseksi,

henkilöillä ja järjestöillä, joilla kansallisen lainsäädännön mukaisesti on laillinen etu suojella kuluttajia, on oltava mahdollisuus ryhtyä oikeudellisiin toimiin yleisesti kuluttajasopimuksissa käytettäviksi tarkoitettujen ehtojen, ja erityisesti kohtuuttomien ehtojen osalta, joko saattamalla asia tuomioistuimen tai sellaisen hallintoviranomaisen käsiteltäväksi, jolla on toimivalta antaa ratkaisu valituksesta tai ryhtyä aiheellisiin oikeudellisiin toimiin asiassa; tämä mahdollisuus ei kuitenkaan merkitse yleisten ehtojen ennakkovalvontaa talouden eri aloilla, ja

jäsenvaltioiden tuomioistuimilla tai hallintoviranomaisilla on oltava käytettävissään riittävät ja tehokkaat keinot kuluttajasopimusten kohtuuttomien ehtojen soveltamisen lopettamiseksi,

ON ANTANUT TÄMÄN DIREKTIIVIN:

1 artikla

1. Tämän direktiivin tarkoituksena on lähentää jäsenvaltioiden elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välillä tehtyjen sopimusten kohtuuttomia ehtoja koskevia lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä.

2. Tämän direktiivin säännökset eivät koske pakollisia lakeja tai asetuksia heijastavia sopimusehtoja eikä kansainvälisten sopimusten, joissa jäsenvaltiot ja yhteisö ovat osallisina, määräyksiä tai periaatteita, varsinkaan liikenteen alalla.

2 artikla

Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

- a) 'kohtuuttomilla ehdoilla' 3 artiklassa määriteltyjä sopimusehtoja;
- b) 'kuluttajalla' jokaista luonnollista henkilöä, joka tämän direktiivin kattamia sopimuksia tehdessään ei harjoita ammatti- tai liiketoimintaa;
- c) 'elinkeinonharjoittajalla' jokaista luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka tämän direktiivin kattamia sopimuksia tehdessään harjoittaa joko julkisen tai yksityisen alan ammatti- tai liiketoimintaa.

3 artikla

1. Sopimusehtoa, josta ei ole erikseen neuvoteltu, pidetään kohtuuttomana, jos se hyvän tavan vastaisesti aiheuttaa kuluttajan vahingoksi huomattavan epätasapainon osapuolten sopimuksesta johtuvien oikeuksien ja velvollisuuksien välille.

2. Sopimusehtoa ei koskaan pidetä erikseen neuvoteltuna, jos se on ennakoita laadittu, eikä kuluttaja ole näin ollen voinut vaikuttaa sen sisältöön, varsinkaan ennakoita muotoiltujen vakiosopimusten yhteydessä.

Ehdon tai yksittäisen ehdon tietyistä osista erikseen neuvottelemisen ei sulje pois tämän artiklan soveltamista sopimuksen muihin osiin, jos sopimuksen yleinen arviointi osoittaa, että kyseessä on kaikesta huolimatta ennakoita muotoiltu vakiosopimus.

Jos elinkeinonharjoittaja väittää, että vakioehdosta on neuvoteltu erikseen, todistustaakka tästä seikasta on hänellä.

3. Liitteessä on ohjeellinen luettelo, joka ei ole tyhjentävä, niistä ehdoista, joita voidaan pitää kohtuuttomina.

4 artikla

1. Sopimusehdon kohtuuttomuutta arvioidaan ottaen huomioon sopimuksen kohteena olevien tavaroiden ja palvelujen luonne ja viitaten sopimuksentekohetkellä kaikkiin sopimuksen tekoon liittyviin olosuhteisiin sekä kaikkiin muihin sopimuksen ehtoihin tai toiseen sopimukseen, josta se on riippuvainen, sanotun kuitenkin rajoittamatta 7 artiklan soveltamista.

2. Sopimusehtojen kohtuuttoman luonteen arviointi ei saa koskea sopimuksen pääkohteen määrittelyä, hinnan tai korvauksen riittävyyttä eikä vastineena toimitettavia palveluja ja tavaroita, jos ehdot on laadittu selkeästi ja ymmärrettävästi.

5 artikla

Jos on kyse sopimuksesta, jonka kaikki tai tietyt kuluttajalle esitetyt ehdot on laadittu kirjallisesti, ehdot on aina laadittava selkeästi ja ymmärrettävästi. Jos ehdon merkityksestä syntyy epäilystä, kuluttajalle suotuisin tulkinta on etusijalla. Tätä tulkintasääntöä ei sovelleta 7 artiklan 2 kohdassa säädettyjen menettelyjen yhteydessä.

6 artikla

1. Jäsenvaltioiden on säädettävä, että elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisen sopimuksen kohtuuttomat ehdot eivät sido kuluttajia niiden kansallisen lainsäädännön mukaisesti ja että sopimus jää muilta osin osapuolia sitovaksi, jos sopimus voi olla olemassa ilman kohtuuttomia ehtoja.

2. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet, jotta kuluttajat eivät jäisi ilman tämän direktiivin mukaista suojaa siitä syystä, että sopimukseen päätetään soveltaa kolmannen valtion lainsäädäntöä, jos sopimuksella on läheinen yhteys jäsenvaltioiden alueeseen.

7 artikla

1. Jäsenvaltioiden on kuluttajien ja kilpailevien elinkeinonharjoittajien edun vuoksi varmistettava, että on olemassa riittäviä ja tehokkaita keinoja kohtuuttomien ehtojen käytön lopettamiseksi elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisissä sopimuksissa.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettut keinot sisältävät säännöksiä, joiden mukaisesti henkilöt ja järjestöt, joilla on kansallisen lainsäädännön mukaisesti laillinen etu suojella kuluttajia, voivat kansallisen lainsäädännön mukaisesti

saattaa asian käsiteltäväksi tuomioistuimessa tai toimivaltaisessa viranomaisessa, jotka voivat päättää, ovatko yleiseen käyttöön laaditut sopimusehdot luonteeltaan kohtuuttomia ja käyttää riittäviä ja tehokkaita keinoja tällaisten ehtojen käytön lopettamiseksi.

3. Kansallista lainsäädäntöä noudattaen 2 kohdassa tarkoitettut oikeudelliset keinot voidaan kohdistaa erikseen tai yhteisesti useisiin saman alan elinkeinonharjoittajiin tai näiden järjestöihin, jotka käyttävät samoja yleisiä sopimusehtoja tai samanlaisia ehtoja tai suosittavat niiden käyttöä.

8 artikla

Jäsenvaltiot voivat antaa tai pitää voimassa tämän direktiivin soveltamisalalla perustamissopimuksen mukaisia tiukempia säännöksiä varmistaakseen kuluttajalle suojelun korkeamman tason.

9 artikla

Komissio esittää Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen tämän direktiivin säännösten soveltamisesta viimeistään viiden vuoden kuluttua 10 artiklan 1 kohdassa tarkoitettusta päivämäärästä.

10 artikla

1. Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1994. Niiden on ilmoitettava tästä komissiolle viipymättä.

Näitä säännöksiä sovelletaan kaikkiin 31 päivän joulukuuta 1994 jälkeen tehtyihin sopimuksiin.

2. Näissä jäsenvaltioiden antamissa säädöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niitä virallisesti julkaistaessa niihin on liitettävä viittaus tähän direktiiviin. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.

3. Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä tarkoitetuista kysymyksistä antamansa keskeiset kansalliset säännökset kirjallisina komissiolle.

11 artikla

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Luxemburgissa 5 päivänä huhtikuuta 1993.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

N. HELVEG PETERSEN

LIITE

EHDOT, JOITA TARKOITETAAN 3 ARTIKLAN 3 KOHDASSA

1. Ehdot, joiden tarkoituksena tai seurauksena on:

- a) elinkeinonharjoittajan oikeudellisen vastuun poissulkeminen tai sen rajoittaminen elinkeinonharjoittajan kuluttajalle aiheuttaman kuoleman tai tämän toimenpiteestä tai toimimatta jättämisestä aiheutuvien ruumiillisten vahinkojen osalta;
- b) kuluttajan laillisten oikeuksien poissulkeminen tai niiden rajoittaminen sopimattomasti elinkeinonharjoittajan tai toisen osapuolen suhteen siinä tapauksessa, että elinkeinonharjoittaja jättää kokonaan tai osittain täyttämättä sopimuksesta johtuvia velvollisuuksiaan tai täyttää ne puutteellisesti, mukaan lukien mahdollisuus hyvittää kuluttajan elinkeinonharjoittajalle oleva velka saatavalla, joka kuluttajalla saattaa olla elinkeinonharjoittajalta;
- c) sopimuksen tekeminen kuluttajaa sitovaksi, jos elinkeinonharjoittajan sopimussuoritusta koskee edellytys, jonka toteuttaminen riippuu yksinomaan tämän omasta tahdosta;
- d) elinkeinonharjoittajan mahdollisuus pitää itsellään kuluttajan maksamat rahamäärät kuluttajan päätettyä olla tekemättä tai täyttämättä sopimusta, ilman että kuluttaja saa korvausta vastaavasta rahamäärästä elinkeinonharjoittajalta, kun tämä on purkanut sopimuksen;
- e) suhteettoman suuren korvauksen vaatiminen kuluttajalta, joka ei täytä velvollisuuksiaan;
- f) elinkeinonharjoittajan valtuuttaminen purkamaan sopimus oman harkintansa mukaan, jos samaa mahdollisuutta ei anneta kuluttajalle, tai sen salliminen, että elinkeinonharjoittaja pitää itsellään vielä suorittamattomista palveluista maksetut rahamäärät, jos elinkeinonharjoittaja on purkanut sopimuksen;
- g) elinkeinonharjoittajan valtuuttaminen irtisanomaan määräämättömäksi ajaksi tehty sopimus ilman kohtuullisen ajan kuluessa tehtyä ennakoilmoitusta, lukuun ottamatta tapauksia, joissa on vakavia perusteita tehdä niin;
- h) määrääkaikaisen sopimuksen keston pidentäminen ilman eri toimenpiteitä, kun kuluttaja ei ilmaise päinvastaista, jos mielipiteen ilmaisua varten varattu määrääkaika päättyy kohtuuttoman varhain;
- i) kuluttajan sitominen peruuttamattomasti ehtoihin, joihin hänellä ei ollut mitään tosiasiallista mahdollisuutta tutustua ennen sopimuksen tekemistä;
- j) elinkeinonharjoittajan valtuuttaminen muuttamaan sopimusehtoja yksipuolisesti ilman pätevää sopimuksessa mainittua syytä;
- k) elinkeinonharjoittajan valtuuttaminen muuttamaan tuotteen tai palvelun ominaisuuksia yksipuolisesti ilman pätevää syytä;
- l) sen salliminen, että tavaroiden hinnat määrätään luovutushetkellä tai että tavaroiden myyjälle tai palvelujen toimittajalle annetaan oikeus korottaa niiden hintaa antamatta kummassakaan tapauksessa kuluttajalle vastaavaa oikeutta peruuttaa sopimus, jos lopullinen hinta on liian korkea suhteessa sopimuksen teko hetkellä sovittuun hintaan;
- m) oikeuden antaminen elinkeinonharjoittajalle määrittää, ovatko toimitetut tavarat tai palvelut sopimuksen ehtojen mukaisia, tai yksinoikeus tulkita mitä tahansa sopimuksen ehtoa;
- n) elinkeinonharjoittajan velvollisuuden noudattaa edustajansa tekemiä sitoumuksia rajoittaminen tai elinkeinonharjoittajan sitoumusten tekeminen erityisen muodollisuuden alaisiksi;
- o) kuluttajan velvoittaminen täyttämään kaikki velvollisuutensa, kun elinkeinonharjoittaja ei täytä omiaan;
- p) mahdollisuuden antaminen elinkeinonharjoittajalle siirtää sopimuksen tuottamat oikeutensa ja velvollisuutensa, kun se todennäköisesti aiheuttaa kuluttajan takuiden vähenemistä, ilman jälkimmäisen suostumusta;
- q) kuluttajan oikeuden nostaa kanne tai käyttää muita oikeuskeinoja poissulkeminen tai rajoittaminen, erityisesti vaatimalla kuluttajaa viemään riitatapaukset yksinomaisesti välitysmenettelyyn, jota oikeudelliset säännökset eivät koske, rajoittamalla sopimattomasti kuluttajan saatavilla olevia todisteita tai määräämällä kuluttajalle todistustaakka, jonka olisi sovellettavan lainsäädännön mukaan oltava sopimuksen toisella osapuolella.

2. Edellä g, j ja l alakohdan soveltamisala

- a) Edellä g alakohta ei ole esteenä ehdoille, joiden mukaisesti rahoituspalvelujen tarjoaja varaa itselleen oikeuden lopettaa yksipuolisesti määräämättömäksi ajaksi tehty sopimus ilman ennakoilmoitusta pätevistä syistä, jos elinkeinonharjoittaja velvoitetaan ilmoittamaan siitä viipymättä toiselle sopimuspuolelle tai toisille sopimuspuolille.
- b) Edellä j alakohta ei ole esteenä ehdoille, joiden mukaisesti rahoituspalvelujen tarjoaja varaa itselleen oikeuden muuttaa kuluttajalle maksettavaksi tulevaa korkoa tai tälle maksettavaa korkoa tai rahoituspalveluista perittäviä muita maksuja pätevistä syistä ilman ennakoilmoitusta, jos elinkeinonharjoittaja velvoitetaan ilmoittamaan siitä toiselle osapuolelle tai toisille osapuolille mahdollisimman varhain ja jos sopimuspuolet voivat vapaasti purkaa sopimuksen välittömästi.

Edellä j alakohta ei myöskään ole esteenä ehdoille, joiden mukaisesti elinkeinonharjoittaja varaa itselleen oikeuden muuttaa yksipuolisesti määräämättömäksi ajaksi tehdyn sopimuksen ehtoja, jos elinkeinonharjoittaja veloitetaan ilmoittamaan siitä kuluttajalle kohtuullisen ajan kuluessa tehdyllä ennakkoilmoituksella ja jos kuluttaja voi vapaasti purkaa sopimuksen.

c) Edellä g, j ja l alakohtaa ei sovelleta:

- kauppaan, jota käydään arvopapereilla, rahoitusvälineillä ja muilla tuotteilla tai palveluilla, joiden hinta on sidoksissa pörssikurssien vaihteluihin, pörssi-indeksiin tai rahoitusmarkkinatasoon, jota elinkeinonharjoittaja ei valvo;
- sopimuksiin jotka koskevat valuuttojen ostoa tai myyntiä, matkashekkejä tai vieraassa valuutassa kirjoitettuja maksumääräyksiä.

d) Edellä l alakohta ei estä hintaindeksiehtoja, jos ne ovat laillisia ja jos hintojen vaihtelumenetelmä esitetään yksityiskohtaisesti.
